

Het Meisje van Yde – Een offer aan de goden?

Auteur: Redactie Historiek

17 juli 2021

Meisje van Yde (Drents Museum)

Na bijna tweeduizend jaar in het Drentse veen te hebben gelegen, werd in mei 1897 het lijk van het Meisje van Yde gevonden. Ze is een van de bekendste veenlijken uit de Nederlandse geschiedenis, ook vanwege een halverwege de jaren negentig gemaakte reconstructie van het gezicht van het meisje.

Krantenbericht over de ontdekking – De grondwet, 08-

06-1897 (Delpher)

De twee arbeiders die het meisje in 1897 ontdekten, namen snel benen. Dat was ook wel zo slim, want de mannen waren illegaal turf aan het steken. Volgens sommige verhalen

meenden de mannen dat ze op het lijk van een aap of duivel waren gestuit. Het nieuws over het veenlijk verspreidde zich echter snel. De burgemeester van het nabijgelegen Vries, bracht het Provinciaal Museum in Assen op de hoogte. Over de menselijke resten schreef hij onder meer:

“...de huid is blauwachtig, het hoofd nog vrijwel in zijn geheel, alleen de rechterwang is geblesseerd ... de mond open, waardoor de tanden zichtbaar zijn. Lang rosachtig haar aan de linkerkant van den schedel; rechts lijkt het hoofd wel gladgeschoren ... Hals, schouders, bovenlichaam (alleen huid en beenderen natuurlijk) sluiten nog goed in elkaar; ook de armen zijn nog gedeeltelijk aanwezig. ...Voorts ... een voet, waarvan de nagels nog op de teenen aanwezig zijn; een hand, alle vingers compleet, de duim nog voorzien van nagel. Mede zijn nog opgevischt: een heupbeen, kniebeen en andere beenderen ... De voet en hand zijn betrekkelijk klein en ook de beenderen niet grof, zoodat ik hier haast aan eene vrouw zou moeten denken. Nevens de overblijfselen is gevonden: een ... stuk bewerkte stof ... [en een] doek of band ... [die] een paar malen om den hals was gewikkeld.

Niet lang na de ontdekking werden de meeste lichaamsdelen van het meisje opgegraven, net als delen van haar mantel. Later bleek dat omwonenden de vindplaats ook al hadden bezocht. Bijna alle tanden van het Meisje van Yde waren door hen meegenomen en ook het haar van het meisje werd losgetrokken.

Sommige mensen dachten dat het meisje het slachtoffer was van een nog maar net gepleegde moord, maar in werkelijkheid lag het Meisje van Yde dus al tweeduizend jaar in het veen. Ze stierf rond het begin van de jaartelling een gruwelijke dood. Het meisje werd gewurgd, zo bleek uit een wollen band met schuifknoop om haar nek. Getuige een snijwond boven haar linker sleutelbeen, werd het Meisje van Yde ook gestoken met een mes. Onderzoek toonde aan dat het meisje zestien was toen ze (ergens tussen 54 v.Chr. en 128 n.Chr.) overleed.

Offer

Waarom het meisje om het leven werd gebracht is zoveel jaren later uiteraard moeilijk echt vast te stellen. Doordat ze werd gevonden bij een vennetje in het veen vermoeden archeologen wel dat het Meisje van Yde werd geofferd. Vennetjes, maar ook moesassen, in het veen werden rond het begin van de jaartelling namelijk vaak beschouwd als heilige plaatsen die als toegangspoort tot de geestenwereld dienden. Ook het feit dat het

meisje aan een kant werd kaalgeschoren kan wijzen op een (zoen)offer. Mogelijk had het meisje iets afkeurenswaardig gedaan en moest ze daarom sterven en aan de goden geofferd worden.

Onderzoek heeft aangetoond dat het meisje een afwijking aan haar ruggenwervels had. Hierdoor liep ze vermoedelijk mank. Het kan ook zijn dat ze vanwege deze afwijking uit de gemeenschap werd verstoren.

Meisje van Yde (CC BY 3.0 – wiki)

Gezichtsreconstructie

Halverwege de jaren negentig werd het lijk uitvoerig onderzocht in een ziekenhuis. Op basis van de onderzoeksresultaten maakte de Universiteit van Manchester in 1994 een reconstructie van het gezicht van het beroemde veenlijk. Het Meisje van Yde had volgens dit onderzoek blond haar, blauwe ogen en een enigszins gebruide huid.

Wie het veenlijk vandaag de dag bekijkt in het Drents Museum in Assen, zal opmerken dat het hoofd van het meisje wel heel erg klein is. Door het jarenlange verblijf in het Drentse veen kromp haar hoofd.

Er zijn plannen om in 2017 met een 3D-reconstructie van het meisje in een processie naar de vindplaats te gaan. Het is dan 120 jaar geleden is dat het veenlijk werd gevonden.

In Nederland zijn in totaal 65 veenlijken ontdekt. De meeste zijn van mannen, vrouwen en kinderen zijn zeldzaam. Velen van hen werden door wurging om het leven gebracht

Leefomgeving

Onderzoekers van de universiteit van Wageningen brachten in het voorjaar van 2019 de vondstlocatie van de omgeving waarin ze gevonden in kaart. Na bestudering van de gegevens constateren de onderzoekers dat het betreffende landschap destijds gevormd werd door een mozaïek van heuvelruggen met lage veengronden, graslanden en beekdalen. Roy van Beek van de universiteit van Wageningen:

“Mensen woonden in hoger gelegen gebieden om hun voeten droog te houden. Het meisje komt mogelijk uit een nederzetting op de Yde heuvelrug. Haar lichaam is ongeveer een kilometer verderop achtergelaten in een klein en relatief ondiep veen.”

Lees ook: Het Paar van Weerdinge

Boek: Mummies – Overleven na de dood